

President, Hoofd Officier van Justitie, installandi, familie, vrienden, leden van de rechtbank en collega's.

Mevr. mr. L. Willems-Keekstra, Leentje
De heer Wolters
Mevr Priscilla Mathey-Bal
De heer Scharenborg (OvJ)

Namens de balie NN feliciteer ik van harte de kersverse rechters en de officier met hun aanstelling.

Heel Gallië bezet? Nee. Een kleine nederzetting bleef moedig weerstand bieden aan de overweldigers en maakte het leven van de Romeinen in de omliggende legerplaatsen niet gemakkelijk. De vaste openingszin in ieder album van Asterix en Obelix dat is uitgebracht.

Die nederzetting dames en heren is de rechtsstaat in Nederland. Na jaren belegering door de kabinetten Rutte is de rechtsstaat, zij het ernstig gehavend, nog steeds weerbaar.

Onze Minister voor Rechtsbescherming (!!!) de Julius Caesar van rechtsbescherming is daar gefrustreerd over. Hij vindt de rechtsstaat een lastige enclave in onze samenleving.

Een enclave die door het ministerie te vuur en te zwaard bestreden moet worden, desnoods met list en bedrog.

U kent allen het geweldige verhaal van Asterix en Obelix en de Intrigant.

Dekker heeft dat vast gelezen, alleen is hij kennelijk vergeten om de laatste bladzijden van deze overheerlijke editie te lezen. Uiteindelijk lopen de intriges op niets uit met gezichtsverlies voor de Romeinen.

De kabinetten Rutte hebben structureel, sluipenderwijs de rechtsstaat wegbezuinigd. Daar zou een prachtig album over kunnen worden uitgebracht met als titel: Asterix en Obelix en het Capitalismus.

Intrigant: Dat blijkt uit zijn brief aan de TK van 9 november jl.: "Contouren herziening stelsel gesubsidieerde rechtsbijstand."

In die brief wordt de kamer systematisch op het verkeerde been gezet met aantoonbaar onjuiste feiten.

En dat alles om de TK voor te bereiden op een mega operatie. Privaat aanbesteden van een overheidsdienst: de gefinancierde rechtshulp.

De rechtsstaat dames en heren is een bestaansvoorwaarde voor een democratische samenleving: de bescherming van de burger tegen de overheid.

De drie togaberoepen zijn ieder voor zich en samen bepalend voor de wijze waarop in Nederland aan de rechtsstaat inhoud wordt gegeven.

Iedere togadrager heeft daarbij de plicht om tijdens zijn of haar professionele optreden steeds het eigen handelen te toetsen aan dat categorisch imperatief van rechtsstatelijkheid.

Voor de advocaat en de officier is dat best lastig. Het is immers hun taak om een concreet belang eenzijdig te verdedigen. Dat zijn onze Asterix en Obelix.

Voor de advocaat is dat het belang van de rechtzoekende. Dat is de in de advocatenwet opgenomen kernwaarde: partijdigheid. Een advocaat is partijdig. Dat is een wettelijke plicht. Bedoeld om veilig te stellen dat de rechtzoekende in dit land er op mag vertrouwen dat er een onafhankelijke, deskundige advocaat er voor zorgt dat zijn belangen worden verdedigd.

Daar hoort ook bij dat de advocaat de burger in staat stelt om toegang tot een onafhankelijke rechter te krijgen. En voor wie dat nog niet wist, onder meer onze eigen minister, dat is een grondrecht.

Ik zeg dit nog maar eens om aan te geven dat de advocatuur net als de rechterlijke macht en het OM een rechtsstatelijk instituut is. Bij wet verankerd. En dus niet een weg te bezuinigen wegwerpartikel.

Wat we de laatste jaren merken is dat op allerlei niveaus binnen de overheid systematisch wordt gewerkt aan de afbraak van dit kostbare instituut. En die afbraak treft naar mijn overtuiging inmiddels ook de rechterlijke macht, de Panoramix van de rechtsstaat.

Als ik de Volkskrant moet geloven breekt Obelix, het OM, zichzelf inmiddels af en hoeft de minister daar niet meer naar om te kijken. Maar de gedachte dat je als officier van justitie in de ketel met toverdrank bent gevallen leidt tot gevaarlijke zelfoverschatting en onttakeling van het instituut.

Citaat uit de Volkskrant van woensdag 21 november 2018:

Opgejaagd door het besef leiding te geven aan een onttakelde organisatie, achtervolgd door boze dromen over integriteitskwesaties, zou de top van het OM in paniek zijn doorgeschoten naar een daadkracht die zich tegen zichzelf lijkt te keren.

Maar de oorzaak dames en heren ligt bij het systematisch uithollingsbeleid van de kabinetten Rutte. Bezuinigingen.
Die treffen zowel de rechterlijke macht, als het OM en de gefinancierde rechtshulp.

De minister durft op te schrijven dat juridische oplossingen vaak geen echte oplossingen zijn.

Daarmee diskwalificeert hij zowel de rol van de rechter als die van de advocaat. Maar ook die van het OM.

Overigens een merkwaardige bewering voor een minister. Hij constateert namelijk ook dat complexe wetgeving en de formele opstelling van overheidsinstanties belangrijke oorzaken zijn van het beroep op gefinancierde rechtsbijstand.

Denk alleen al aan de Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning, de problemen bij het UWV en het recente nieuws dat de IND €1 miljoen aan dwangsommen moeten betalen door trage besluitvorming. En dat nog even afgezien van de valsheid in geschrifte die daarbij wordt gepleegd. Valse handtekeningen die bij het IND een normaal onderdeel van de bedrijfsvoering is geworden. Oorzaak? Gebrek aan personeel. Bezuiniging.

Dat een juridische oplossing in een concreet geval mogelijk niet altijd de gewenste oplossing is (voor een van de partijen), is wat anders.

Dat verandert niets aan het fundamentele belang van toegang tot de rechter

En dan wijst de minister met een beschuldigende vinger naar de advocatuur. Deze zou vaak onnodig doorprocederen, zorgen voor de stijging van het beroep op rechtsbijstand en voor hoge uitgaven binnen datzelfde stelsel.

Waar haalt hij die onzin vandaan?

Op grond van de Wet op de rechtsbijstand bestaat alleen aanspraak op door de overheid gefinancierde advocatenbijstand als deze noodzakelijk is, waarbij aan heel wat eisen moet worden voldaan. Een gefinancierde advocaat krijg je niet zomaar. Er is gewoonweg geen bewijs dat sociaal advocaten onnodig procederen.

Sterker nog: juist deze advocaten werken zich zwaar onderbetaald in het zweet om de mensonterende gevolgen van dit beleid voor de rechtzoekenden zo beperkt mogelijk te houden. Maar het is dweilen met de kraan open.

De plannen van de minister komen in essentie neer op de introductie van een openbaar aan te besteden juridische voedselbank en een juridische automatiek.

Wat er straks bij deze voedselbank wordt gereserveerd aan de rechtzoekenden is een stampot van ongekeurde producten die ver over de datum zijn. In de automatiek vindt U alleen gebakken lucht. En dat dan ook nog tegen betaling!

De minister brengt naar mijn mening met zijn brief, die bol staat van aantoonbare onjuistheden, de integriteit van het openbaar bestuur in diskrediet.

Vandaag gaat het mij er om u te overtuigen van de noodzaak om gezamenlijk de nederzetting van de rechtsstaat te verdedigen.

We dienen daarbij ook naar onszelf te kijken. Hoeveel inspanning getroosten we ons om actief vorm en inhoud te geven aan goede rechtsbedeling?

Tot op heden zijn de drie togaberoepen door de bezuinigingen gedwongen om met hun eigen organisaties bezig te zijn.

Het OM is in vier jaar tijd een kwart van het budget kwijtgeraakt. Onze dierbare Obelix is ernstig verzwakt door het structureel wegbezuinigen van wilde zwijnen en heeft nauwelijks tijd om de Romeinen, aangevoerd door Julius Dekker te bevechten.

Panoramix is met allerlei kruidenbrouwsels aan het experimenteren om het dorp te redden.
Zoals daar zijn:

Buurtrechter

Burenrechter (op dit moment alleen in regio Utrecht en Oost-Brabant)

Community court

Schuldenrechter

De Rotterdamse regelrechter

De videorechter

Aanpak zaken rondom huiselijk geweld (rechtbank Rotterdam)

Zeeland Wet Brabant)

Bruggesprek (rechtbank Overijssel)

Spreekuurrechter (Noord Nederland)

Tot op de bodem (Rechtbank Noord Holland)

De NOvA doet bij herhaling voorstellen aan de minister en hamert op de niet mis te verstane conclusies van de commissies Wolfsen, Barkhuysen en van der Meer.

Onder meer:

- 1. App het Loket!**
- 2. Beloon specialisatie en kwaliteit met een voorrangsregeling**
- 3. Innovatie in de vorm van een online kennisbank**
- 4. Online 'paddenstoel'**

Maar al dit soort initiatieven, hoe goed ook bedoeld, zijn geen garantie voor een zege op onze Julius. Die verdeelt en heerst. En wij laten ons dat welgevallen.

Wat kunnen we doen?

Samenwerking! Transparant en uiterst kritisch. Niet toestaan dat we onze ambten tegen elkaar laten uitspelen.

Samen werken aan een goed antwoord op de systematische afbraak van onze rechtsstaat.

Laten we ophouden met tijd en kosten verslindende spontane acties.

Laten we samen gaan nadenken over een doordachte en effectieve reactie op de aanval van de overheid op de meest waardevolle verworvenheid van een beschaafde samenleving: onze rechtsstaat.

Waar zal ik beginnen Majesteit vroeg Alice in Wonderland. Begin bij het begin en ga door tot je klaar bent antwoorde deze.

Begin bij het begin.

Dat is nu, vandaag. En laten we dan doorgaan totdat we een ministerie van opbouw hebben in plaats van afbraak.

Laten we in Noord Nederland beginnen. Afspreken dat een delegatie van rechtbank, OM en advocatuur op korte termijn bij elkaar komt om te bezien hoe we met respect voor ieders bijzondere rechtsstatelijke rol tot een effectievere en menswaardige afhandeling komen van de vele zaken die op ons afkomen.

Daarbij praten we dan ook over ergernissen, zoals wraking, achterstanden, misbruik van opsporingsmethoden. Ontwikkelingen die de noodzakelijke goede onderlinge verhoudingen kunnen frustreren.

Doel: Iedere burger houdt toegang tot het recht en dat moet zo blijven. Dat zal het uitgangspunt dienen te zijn.

Maar het recht op toegang betekent niet het recht op ongebreideld gebruik. Het OM en de advocatuur zullen bij het aanbrenge van zaken de afweging moeten maken of daar een rechtens relevant belang bij is gediend. We zullen dan ook aandacht moeten besteden aan de bevordering van een integere zaaksbehandeling, zowel in de voorbereiding als bij de behandeling. Geen zand in het systeem, maar olie.

Aan de rechters onder meer de uitdaging om een evenwicht te vinden tussen juridische reflectie en de behoefte aan een tijdige beslissing in een geschil. Pro actief, maar altijd binnen het bestek van de te behandelen zaak.

Als wij elkaar daarin kunnen vinden en nu eindelijk eens eensgezind de Romeinen, beter nog de Hagenezen, gaan bestrijden. Dan voorzie ik een stormachtig en succesvol verzet tegen een minister die zich niets gelegen laat liggen aan maatschappelijk ethische waarden, laat staan aan onze rechtsstaat.

Ik wilde dat het anders was, maar hoe kan ik anders het volslagen idiote voorstel van aanbesteding van gefinancierde rechtshulp duiden? Nog even en ook de opsporing, vervolging en rechtspraak worden aanbesteed aan rijdende rechters en beveiligingsbedrijven. Ik weet nog wel wat motorclubs die geïnteresseerd zijn om in te schrijven op opsporings- en vervolgingstaken.

De rechtsstaat vernietigd? Nee. Een kleine nederzetting in Groningen bleef moedig weerstand bieden aan de overweldigers en maakte het leven van het kabinet Rutte in de omliggende legerplaatsen niet gemakkelijk.

Ik wens de kersverse rechters, de Panoramixen van de rechtsstaat en de officier, onze Obelix in deze mooie prachtige rechtbank een inspirerende tijd. Hun werk doet er toe. Ik wens hen de moed om onze rechtsstaat blijvend te verdedigen tegen de systematische uitholling door de overheid. En dat hun rechtspraak ons recht levend en richtinggevend houdt.

Dank u wel.

Rob Geene, deken.